

УДК
7.012:687.016

ЧУПРИНА НАТАЛІЯ, КУЛІНІЧ ЮЛІЯ, КОКОРИНА
ГАЛИНА

Київський національний університет технологій та дизайну,
Україна

ОБРАЗНІ ВЛАСТИВОСТІ ВІТРАЖІВ МОДЕРНУ ЯК ОСНОВА ПРОЄКТНИХ РІШЕНЬ ЖІНОЧОГО ВБРАННЯ

Мета. Визначення образних та пластичних рішень вітражного мистецтва модерну та їх інтерпретація в дизайні нарядного жіночого вбрання.

Ключові слова: проєктний образ, нарядне вбрання, стилістика модерну, форма-символ, структура колекції костюма

Постановка завдання. Створення колекції нарядного жіночого вбрання на основі інтерпретації образно-проєктних рис декоративного мистецтва певного стильового напрямку є одним з поширених напрямів в сучасному дизайні костюма. Визначення основних пластичних та декоративних властивостей мистецтва вимагає структурного переосмислення, з точки зору створення об'ємно-просторових форм костюма та художнього оздоблення моделей костюма.

Методи досліджень. В роботі використано методи порівняння, образної інтерпретації, морфологічної розробки форм-символів моделей костюма.

Результати досліджень. Модерн став важливим етапом у розвитку декоративних мистецтв, роблячи акцент на інтеграції мистецтва з повсякденним життям. Представники цього руху прагнули підняти такі форми декоративно-ужиткового мистецтва, як вітражі, текстиль та інтер'єрний дизайн, до рівня тогочасних образотворчих творів. Художники й дизайнери цього часу відкидали історичну імітацію та прагнули створити сучасний стиль, вкорінений у природі, плинності та емоційному вираженні. В цій роботі визначено характерні риси вітражів у стилі модерн, зокрема їх органічні лінії, символічні форми та принципи використання декоративних елементів для гармонізації естетики й функціональності.

Однією з визначальних рис стилю модерн був акцент на декоративному мистецтві (рис. 1), яке вважалося таким же важливим, як і традиційний живопис. Художники, такі як набісти, відкидали традиційну ієрархію, яка ставила живопис вище за інші види мистецтва. Вони вважали, що справжнє художнє вираження полягає у здатності

трансформувати об'єкти за допомогою кольору та лінії, створюючи цілісне декоративне бачення. Для цих художників живопис був не просто відображенням реальності, а засобом вираження особистого стилю та емоцій. Такий підхід відповідав прагненню дизайнерів модерну звільнитися від історичної імітації та створити сучасний стиль, що був одночасно новим і вкоріненим у традиції [1].

Виразне використання лінії було ще однією відмінною рисою модерну. Дизайнери, такі як Анрі ван де Вельде, розглядали лінію як потужну силу, здатну викликати рух, емоції та життя (рис. 2). Делікатні чи сміливі, лінії в дизайні модерну хвилясті, вигнуті та плавні, створювали відчуття органічного динамізму, що відрізняє цей стиль від більш жорстких класичних форм. Цей акцент на лінії дозволяв художникам абстрагуватися від природних форм, зводячи їх до основних елементів, зберігаючи при цьому їхню символічну та естетичну силу.

Одним із повторюваних мотивів модерну була «femme-fleur» – поєднання жіночої фігури з квітковими елементами (рис. 3 – 6). Ця тема символізувала як чистоту, так і спокусу, втілюючи подвійні аспекти жіночності, що зачаровували багатьох митців того часу. Образ жінки-квітки часто з'являвся в роботах Обрі Бердслі, Густава Клімта та Яна Туропа, часто слугуючи символом ідеалізованої краси або таємничої привабливості [2].

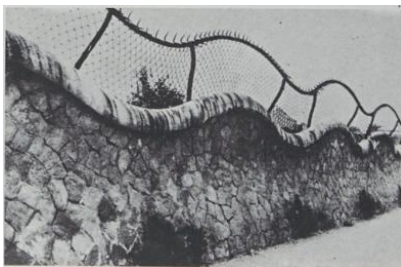

Рис. 1

Антоніо Гауді, огорожувальний мур у мастку Міральсс, 1901-1902рр., Барселона

Рис. 2

Вітраж в готелі Otlet, 1898р., Брюссель

Рис. 3. А. Муха.
 «Аббес».
 1900 р.

Рис. 4. А. Муха.
 «Зодіак».
 1896-1897 рр.

Рис. 5. А. Муха.
 «Монако Монте-Карло». 1897 р.

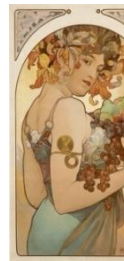

Рис. 6. А. Муха.
 «Фрукти».
 1897 р.

Однією з основних рис модерну було використання вільної лінії – динамічні, плавні, звивисті форми, які, на відміну від геометричних фігур попередніх епох, набували органічного характеру та ставали самостійним декоративним елементом. Лінія в модерні не лише прикрашає зовнішні елементи, але й формує внутрішню структуру композиції. У таких формах можна побачити відображення природних мотивів, які часто зустрічаються в модерні, таких як квіткові орнаменти, арабески та ударні (whiplash) лінії, що створюють ритмічні та динамічні візерунки [3, 5].

Вітражі у стилістиці модерну також фокусувалися на лінії та формі, використовуючи криволінійні ударні лінії для підсилення плинності та органічного руху у дизайні, одночасно структуруючи композицію скла від секції до секції. Зосередженість на формі та структурі була одним з аспектів стилю модерн, що мав на меті поєднати мистецтво з повсякденним життям, гармонізуючи естетику та практичність.

Альфонс Муха, ключова постать у русі модерн, значно вплинув на включення скла та різних видів декоративного мистецтва в цей стиль, часто використовуючи витончені лінії у своїх творах. Органічні візерунки і барвисті вітражі у крамницях часто відображали його стиль, поєднуючи візантійські елементи з розкішними впливами рококо, створюючи детальну та захоплюючу атмосферу. Барвисті вітражі демонстрували візерунки, натхнені природою, такі як квіти та тварини, зокрема рептилії та павичі, що відображали стиль його відомих плакатів, які поєднували високе мистецтво з декоративною майстерністю [3].

Така декоративність та вишуканість ліній, створених стилістикою модерну, є невичерпним джерелом для створення проєктних образів у сучасній моді, розробки художніх образів нарядного жіночого вбрання

різного призначення, від урочистого до вечірнього. Композиційні рішення та пропорційність, закладені митцями епохи модерну в твори декоративного мистецтва стали основою для трансформації в узагальнені форми-символи жіночого вбрання, що лягли своєю чергою в основу структури колекції актуального жіночого костюма (рис. 7 – 8).

Рис. 7, 8. Трансформація композиційних та пластичних рис вітражів модерну в узагальнені форми-символи жіночого вбрання

Таким чином, у стилі модерн саме декоративні засоби, такі як плавні лінії, орнаменти та ритми, визначають загальну структуру та вираз твору мистецтва. Це чітко прослідковується як в архітектурі, так і в прикладних видах мистецтва, де лінія і ритм стають основою для створення гармонії та руху [6]. Стиль модерн, орієнтуючись на абстракцію природних форм і використання автономних кривих, прагнув досягти нової візуальної мови, де форма могла б існувати без прив'язки до традиційних змістових функцій, створюючи новий рівень естетичної виразності. Новаторський підхід до елементів стилю модерн не лише змінив мистецтво та дизайн своєї епохи, але й створив підґрунтя для створення моделей та колекцій нарядного жіночого вбрання, підкресливши значення свободи декоративних форм у безперервному розвитку художнього вираження проєктних образів. [7]

Висновок. Вітражі в стилістиці модерну вийшли за межі декоративного оформлення, інтегруючи елементи та відходячи від релігійної символіки, охоплюючи світло і колір для дослідження нових

вимірів вираження. Вітражі модерну та їх композиційно-декоративні рішення продемонстрували, як цей вид мистецтва може стати унікальною формою художньої репрезентації, особливо в контексті мистецтва костюма. Вітражі у стилі модерн охарактеризовано в роботі за поєднанням природних ліній, використанням таких матеріалів, як опалове скло, і впливом мистецьких традицій, що виходять за межі сфери декоративно-прикладного мистецтва. Ці компоненти створили образно-проектні рішення, що поєднують естетику та емоційність, відображаючи головну мету стилістики модерну – гармонізувати природу, артистизм і ремісничі навички в єдине ціле. Результатом інтерпретації визначених рис стилістики модерну стала їх адаптація в образно-проектні рішення нарядного жіночого вбрання.

Література

1. Masini L. V. Art nouveau. London: Giunti Martello, 1976. 278 p.
2. Кара-Васильєва Т.В. Стил ь модерн в Україні. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго. 2021. 216 с.
3. Липа К. Історія архітектурних стилів, великих і не дуже. Київ: Віхола. 2024. 272 с.
4. Hodge S. 50 Works of Art You Should Know: Art Nouveau. NY: Prestel Publishing. 2015. 128 p.
5. Магдиш І. Стил і українського мистецтва ХХ століття: Ар Нуво. Львів: Видавництво Старого Лева. 2022 р. 120 с.
6. Модерн (мистецтво). URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD_\(%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD_(%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE)) (дата звернення: 11.10.2024).
7. Fiell Ch., Fiell P. William Morris. Cologne: Taschen GmbH. 2022. 96 p.